

Mangfoldstatistikk

Stor vekst i antall forskere med innvandrerbakgrunn i norsk akademia

Hebe Gunnes og Frøydis Sæbø Steine

I 2018 hadde 29 prosent av forskerne og det faglige personalet ved norske universiteter, høyskoler, helseforetak og forskningsinstitutter innvandrerbakgrunn. Dette er over dobbelt så mange som i 2007. Om lag 80 prosent av forskerpersonalet med innvandrerbakgrunn er internasjonalt mobile forskere med høyere utdanning fra utlandet. Norske forsknings- og utdanningsinstitusjoner har dermed et betydelig mangfold i arbeidsstokken. Den største gruppen innvandrere i norsk forskning kommer fra Tyskland, fulgt av Sverige og Kina. Det er flest innvandrere og etterkommere av innvandrere i midlertidige stillinger som postdoktor og stipendiat, og fagområdene matematikk og naturvitenskap og teknologi (MNT-fag) har de høyeste andelen.

Innvandrere overrepresentert blant forskerpersonalet

Andelen innvandrere blant forskerpersonalet i Norge har økt merkbart siden 2007, da de utgjorde 18 prosent av forskerpersonalet ved norske universiteter, høyskoler, helseforetak og forskningsinstitutter (UoF-institusjoner). I 2018 utgjorde forskere med innvandrerbakgrunn 29 prosent. Innvandrere er i mangfoldstatistikken definert som personer som er født utenfor Norge, med to utenlandske foreldre. Flertallet av innvandrerne, om lag 80 prosent, er internasjonalt mobile forskere, som kommer til Norge med høyere utdanning, og mange også med doktorgrad. Innvandrerne er overrepresentert blant forskerpersonalet sammenlignet med befolkningen og de sysselsatte, hvor andelen var mellom 16 og 17 prosent.

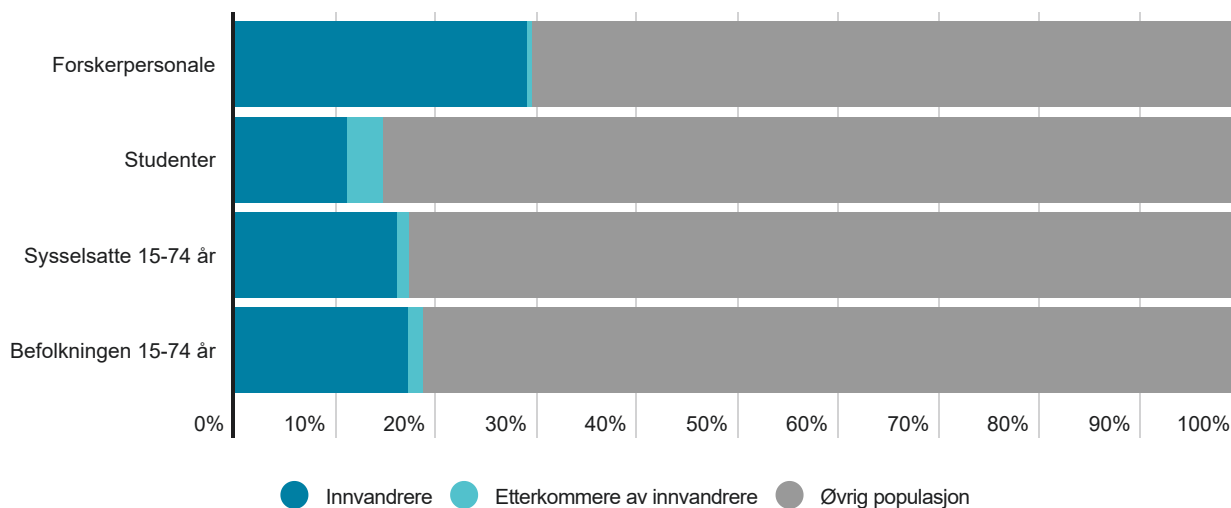
Mangfoldstatistikken gir oversikt over innvandrere og etterkommere av innvandrere blant forskere og faglig personale i norsk forskning og høyere utdanning i årene 2007, 2010, 2014 og 2018. I tillegg finnes også noe informasjon om teknisk-administrativt personale med høyere utdanning. Statistikken utarbeides av NIFU og SSB i fellesskap. Tabeller fra mangfoldstatistikken er tilgjengelige i NIFUs [FoU-statistikkbank](#).

Etterkommere av innvandrere er underrepresentert

Det er imidlertid få etterkommere av innvandrere, eller norskfødte med innvandrerforeldre, blant forskerpersonalet, sammenlignet med befolkningen for øvrig. Etterkommerne utgjorde 0,5 prosent av forskerne i 2018, mot 0,4 prosent i 2007. I 2018 utgjorde etterkommere av innvandrere 1,2 prosent både av alle sysselsatte i Norge og av befolkningen for øvrig, og 3,6 prosent av studentene. Andel etterkommere blant studentene har økt fra 1,3 prosent i 2007.

Foreløpig er det for få etterkommere av innvandrere blant forskerpersonalet til at vi kan presentere detaljert statistikk for dem, utover noen hovedtall. I mangfoldstatistikken må vi inntil videre slå sammen innvandrere og etterkommere av innvandrere.

Av 190 etterkommere av innvandrere blant forskerne i 2018, var om lag 40 tilsatt i faste vitenskapelige og faglige stillinger, inkludert leger som deltar i FoU ved helseforetakene og forskere i instituttsektoren. De øvrige 150 var tilsatt i midlertidige forskerstillinger og rekrutteringsstillinger. I tillegg kommer 100 etterkommere av innvandrere tilsatt i teknisk-administrative stillinger ved universiteter og høyskoler. Flertallet i denne gruppen var kvinner. I 2007 var det 30 etterkommere av innvandrere blant det faste vitenskape-

Figur 1 Populasjon og innvandringsstatus i 2018.

Kilde: NIFU/SSB, Mangfoldstatistikken. Tallgrunnlaget til figuren er tilgjengelig i NIFUs [FoU-statistikkbank](#).

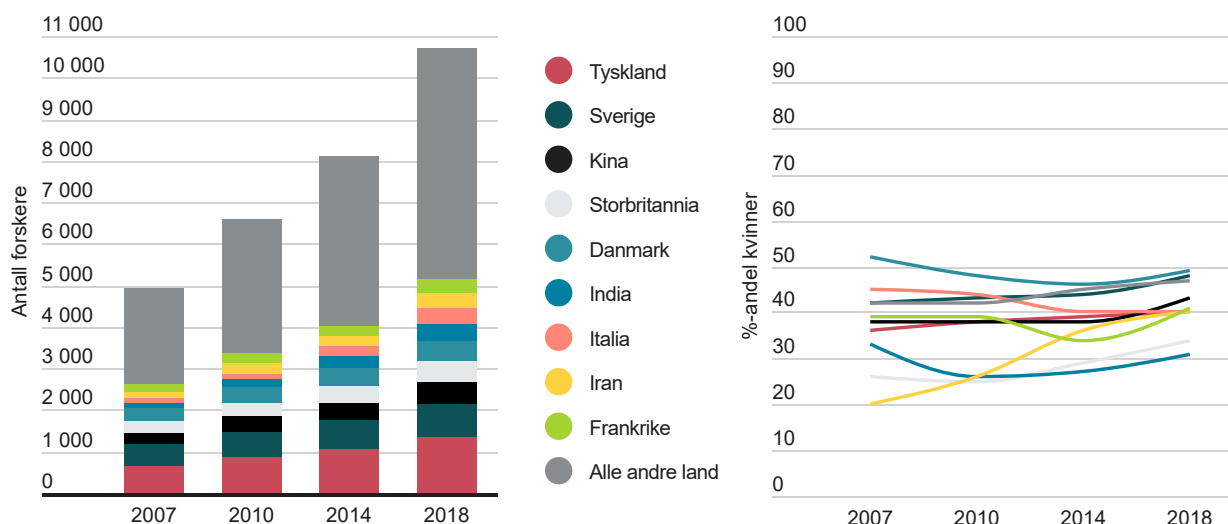
lige, faglige personalet og om lag 60 i midlertidige forsker- og rekrutteringsstillinger. Vi ser dermed en prosentvis stor vekst blant forskere og rekrutter.

Flest forskere fra Tyskland

Nytt i årets mangfoldstatistikk er at vi har sett på landbakgrunnen¹ til innvandrerne blant forskerpersonalet. Flest forskere har bakgrunn fra Tyskland, og antallet tyske forskere økte fra 640 i 2007 til 1340 i 2018. Svenske forskere var nest høyest representert, men andelen har gått ned fra 11 prosent i 2007 til 8 prosent i 2018. Forskere fra Kina er på tredjeplass blant de mobile forskerne, etterfulgt av forskere fra Storbritannia,

Danmark og India. Antall kinesiske forskere økte mest etter 2007, mens veksten er lavere for de øvrige landene. I 2007 kom 44 prosent av forskerne fra de seks største landene, mens i 2018 gjaldt dette 38 prosent av forskerne. Antall forskere fra India, Iran og Italia hadde den prosentvis største veksten i perioden.

Kjønnsbalansen varierer blant forskerne fra de ulike landene. Høyest kvinneandel finner vi blant finske forskere, over 60 prosent i alle år, fulgt av Polen og Russland hvor i overkant av halvparten av forskerne er kvinner. Også fra Sverige og Danmark er nær halvparten av forskerne kvinner. Alle år sett under ett var en tredjedel av forskerne fra India kvinner. Det samme

Figur 2 Forskerpersonale etter landbakgrunn. Antall forskere, samt kvinneandel blant forskerne med innvandrerbakgrunn. 2007, 2010, 2014, 2018.

Kilde: NIFU/SSB, Mangfoldstatistikken

1. Landbakgrunn vil for de aller fleste vedkommende betyr deres fødeland.

gjelder for Storbritannia i 2007-2014. Fra Iran kommer det flere menn enn kvinner, men her har kvinneandelen økt betydelig i perioden, fra 20 prosent i 2007 til 40 prosent i 2018.

Nær halvparten av forskerne i midlertidige stillinger har innvandrerbakgrunn

I 2018 utgjorde forskere med innvandrerbakgrunn 31 prosent av forskere og faglig personale ved landets universiteter og høyskoler, mot 19 prosent i 2007. Det er ved disse institusjonene at andelen innvandrere og etterkommere av innvandrere har vokst mest i perioden. Totalt var 21 prosent av personalet i faste, faglige stillinger innvandrere eller etterkommere av innvandrere i 2018. I midlertidige stillinger, som forskere, postdoktorer og stipendiater utgjorde imidlertid ansatte med innvandrerbakgrunn 48 prosent. Det er spesielt blant postdoktorene at det er høy andel innvandrere. I denne gruppen er om lag 75 prosent av mennene og 66 prosent av kvinnene fra et annet land enn Norge.

Den største gruppen av postdoktorer kom i 2018 fra «gruppe 1»-land, det vil si EU/EFTA, Nord-Amerika, Australia og New Zealand, til sammen om lag 40 prosent av både mennene og kvinnene. Samtidig kom 35 prosent av de mannlige og 27 prosent av de kvinnelige postdoktorene fra «gruppe 2»-land, primært ikke-engelskspråklige land utenfor Europa. De norske postdoktorene var dermed i mindretall, ettersom en fjerdedel av mennene og en tredjedel av kvinnene ikke hadde innvandrerbakgrunn.

I 2007 var halvparten av mennene og nær 60 prosent av kvinnene blant postdoktorene uten innvandringsbakgrunn. Her har det skjedd en større endring i hvor postdoktorene rekrutteres fra. De fleste uten-

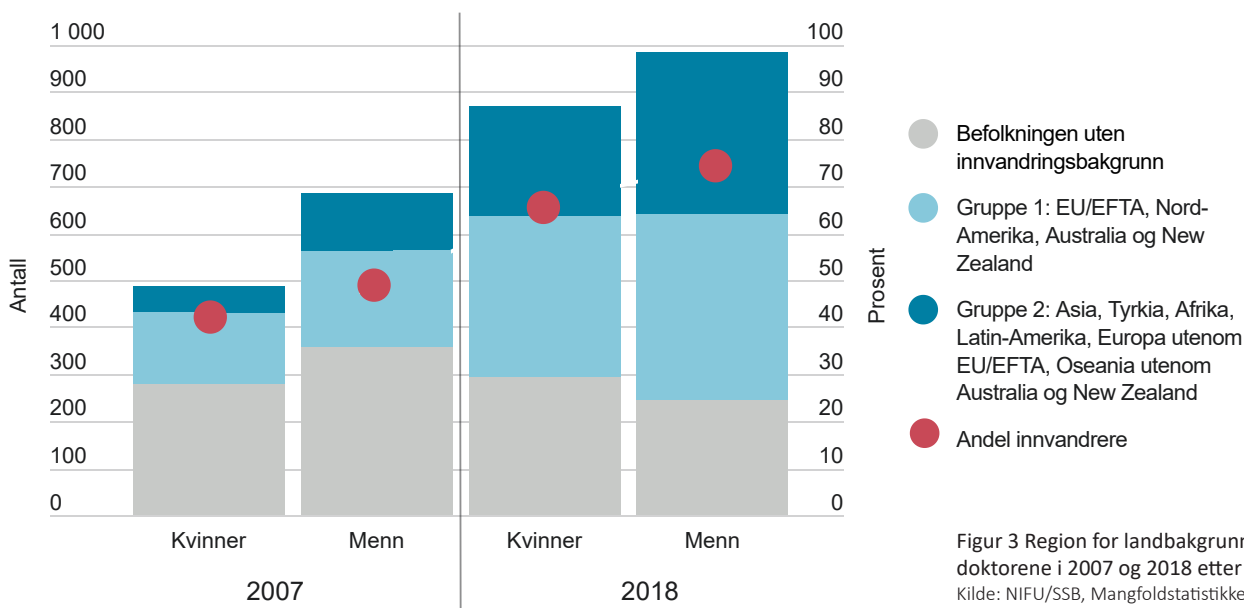
landske postdoktorene kom også i 2007 fra «Gruppe 1-land», og vi ser av figur 3 at det var svært få kvinner fra «Gruppe 2-land» (11 prosent). Antall mannlige postdoktorer fra «Gruppe 2-land» er mer enn tredoblet mellom 2007 og 2018, og antall kvinner er over fire ganger så høyt.

Fagområder med skjev kjønnsbalanse rekrutterer flere fra utlandet

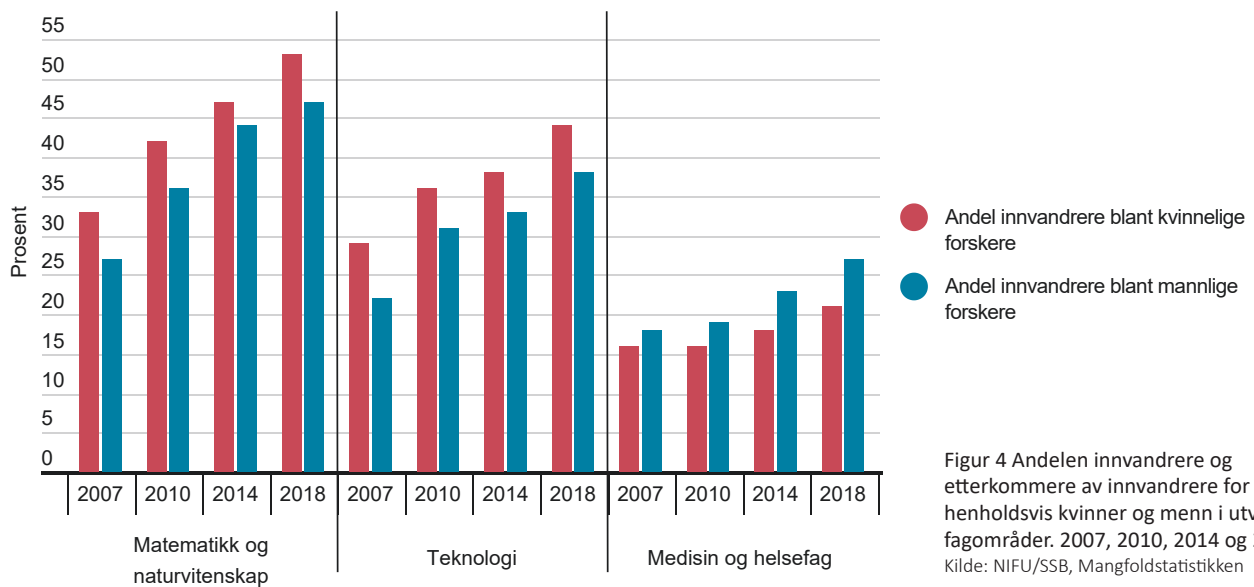
Fagområdene medisin og helsefag, teknologi og matematikk og naturvitenskap hadde det høyeste antallet innvandrere og etterkommere av innvandrere blant forskerne og det faglige personalet i 2018, men det er matematikk og naturvitenskap som har den høyeste andelen innvandrere og etterkommere av innvandrere blant forskerpersonalet.

Ser vi på andelen innvandrere og etterkommere av innvandrere fordelt på kjønn, finner vi en interessant fordeling. I fagområder med lav andel kvinner, som matematikk og naturvitenskap og teknologi, er innslaget av forskere med innvandrerbakgrunn høyere blant kvinnene enn blant mennene, se figur 4. Innenfor medisin og helsefag, hvor det er overskudd av kvinner, er det motsatt, her er det flest innvandrere og etterkommere av innvandrere blant mennene.

Vi ser også at andelen innvandrere og etterkommere av innvandrere blant kvinnene har vært betydelig høyere enn tilsvarende for mennene innenfor matematikk og naturvitenskap både i 2007, 2010, 2014 og 2018. Innebærer dette at fagområder med lav kvinneandel i større grad har rekruttert kvinner fra utlandet med tanke på å øke kvinneandelen, eller er det fordi norske kvinner i liten grad søker seg til disse fagene? Vi vet for lite om de underliggende mekanismene her.

Figur 3 Region for landbakgrunn for postdoktorene i 2007 og 2018 etter kjønn. Kilde: NIFU/SSB, Mangfoldstatistikken

Figur 4 Andelen innvandrere og etterkommere av innvandrere for henholdsvis kvinner og menn i utvalgte fagområder. 2007, 2010, 2014 og 2018. Kilde: NIFU/SSB, Mangfoldstatistikken

Nye tabeller i mangfoldstatistikken

Mangfoldstatistikken er tilgjengelig i NIFUs [FoU-statistikkbank](#) og består av 10 hovedtabeller og 3 tilleggstabeller. Alle hovedtabellene er oppdatert med tall for 2018. Det er i tillegg utarbeidet tre nye tabeller som viser [forskerpersonalet i utvalgte stillinger etter region for landbakgrunn og kjønn](#), [forskerpersonale etter region for arbeidssted, stillingsgruppe, kjønn og innvandringsstatus](#) og en egen tabell for [universitetene med forskerpersonale etter fagområde, stillingsgruppe og innvandringsstatus](#).

Vi har for 2018 hentet ut mer detaljert statistikk for de største universitetene, hvor vi har sett på fordelingen av innvandrere og etterkommere av innvandrere etter stillingsgruppe, fakultet og fagområde. Noen av disse tallene finnes i NIFUs FoU-statistikkbank, de øvrige vil bli presentert i 2021.

Mangfoldstatistikken er et samarbeid mellom SSB og NIFU. Oppdragsgiver er Kunnskapsdepartementet, etter innspill fra KiF-komiteen. Mer informasjon om mangfoldstatistikken finnes her: www.nifu.no/mangfoldstatistikk. Her er det også lenker til aktuelle publikasjoner på feltet, samt opplysninger om definisjoner og metode.

Opplysninger om forskerpersonalet i Norge er hentet fra [Forskerpersonalregisteret](#), en database som driftes av NIFU på vegne av Forskningsrådet. Variabler om innvandringsstatus er hentet fra [SSBs system for persondata](#). Vi har også benyttet [registerbasert sysselsettingsstatistikk fra SSB](#). Ønsker du mer informasjon om mangfoldstatistikken, ta kontakt med Hebe Gunnes hebe.gunnes@nifu.no eller Helge N. Næsheim helge.nome.naesheim@ssb.no

NIFU

Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning

Nordic Institute for Studies in Innovation, Research and Education

NIFU tilbyr handlings- og beslutningsorientert forskning til offentlig og privat sektor. Forskningen omfatter hele det kunnskapspolitiske området – fra grunnopplæring, via høyere utdanning til forskning, innovasjon og kompetanseutvikling i arbeidslivet. Instituttet har i tillegg nasjonalt ansvar for produksjon, analyse og formidling av statistikk og indikatorer for det norske FoU- og innovasjonssystemet.

NIFU
PB 2815 Tøyen, NO-0608 Oslo
www.nifu.no | post@nifu.no